

Nr 110

Utlåtande i anledning av motion angående ersättning till vissa personer m. m.

(5:e avd.)

I motionen II: 349 av herr Lundberg har såvitt nu är i fråga hemställts att riksdagen måtte besluta 1) att förklara Julius Waldemar Jönsson, Box 587, Sveg, berättigad att komma i åtnjutande av full eller en högre ersättning från riksförsäkringsanstalten, 2) att förklara John Carlsson, Dalslandsgatan 5, 2 tr., Stockholm, berättigad att på grund av skada i februari 1950 komma i åtnjutande av ersättning från riksförsäkringsanstalten.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande över motionen från *riksförsäkringsverket*. Ämbetsverket som funnit sig inte kunna tillstyrka beslut av riksdagen om särskilda ersättningar från verket har anfört följande.

Vid reglering av ersättningar till Jönsson enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete har i huvudsak förekommit följande.

Jönsson, som är född år 1900, skadades år 1948 under anställning hos Svegs köping såsom grovarbetare. Under grävning för vattenledning träffades han på högra axeln och sidan av en nedrasande stor sten, som hade kommit i rullning genom skakningar från en grävmaskin. Han vårdades på Svegs lasarett i ungefär två månader och blev efter någon tid återintagen ett par veckor. Vårdbehovet betingades främst av att en stor blodutgjutning i sätesmuskulaturen infekterades. Enligt läkarintygen konstaterades inga skelettskador. Jönsson var sjukskriven såsom arbetsoförmögen i fem månader och med halv arbetsförmåga i två månader. I januari 1949 ansågs han vara återställd utan kvarvarande men. Sedan Jönsson efter någon tid framställt nya ersättningsanspråk blev han i juni 1949 undersökt på Östersunds lasarett. Undersökningen ansågs visa, att Jönssons arbetsförmåga var nedsatt i följd av dels nervösa besvär, dels s. k. arthrosförändringar i ländryggen, dels sviter av de vid olycksfallet uppkomna mjukdelsskadorna. År 1950 undersöktes Jönsson dels på Karolinska institutets ortopediska klinik, dels på Serafimerlasarettets nervpoliklinik. Den ortopediska undersökningen ansågs ge stöd för att Jönssons rygg hade försämrats genom det kraftiga våldet vid olycksfallet. Vid neurologundersökningen framkom inget väsentligt nytt. Jönssons arbetsförtjänst under ett års tid före olycksfallet hade varit ungefär 5 900 kr. Från januari 1949 hade han utfört eldningsarbete för en tvätteriförening och ett skogsbolag; enligt en uppgift i juni var hans månadslön då 460 kr. (motsvarande ca 5 500 kr. per

år). Jönsson tillerkändes i flera omgångar livränta efter en invaliditetsgrad av 15 procent. Då försäkringsrådet år 1951 fann, att fortsatt livränta skulle tills vidare utgå efter nämnda invaliditetsgrad, hade ortopediskt sakkunnig uttalat sig för att någon höjning kunde vara motiverad emedan man inte kunde utesluta en påverkan av ryggraden genom det kraftiga våldet. Genom beslut av riksförsäkringsverket år 1964 bestämdes livränta för framtiden efter oförändrad invaliditetsgrad. Enligt läkarintyg då ansågs skadesviterna stationära. Förtidspension utgick fr. o. m. februari 1962. Läkarintyg för sådan pension hade utfärdats på grund av ryggradsförslitning, höftledsarthros m. m. — Livräntan föranleder enligt bestämmelser i bl. a. 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring avdrag från pensionen. Årsbeloppet av livräntan är nu 636 kr. Folkpension, tilläggspension och kommunalt bostadstillägg utgör, efter livränteavdrag med 348 kr., tillsammans 5 310 kr. för år. — Jönsson har i olika sammanhang hävdlat, att han bort få skadestånd av arbetsgivaren, emedan skyddsåtgärderna inte hade varit tillfredsställande. Riksförsäkringsanstalten meddelade i brev till honom år 1950, att det inte tillkom anstalten att ta initiativ till domstols prövning av skadestandsfrågan men att han enligt 12 § olycksfallsförsäkringslagen var oförhindrad att föra talan. I yttrande år 1962 till länsstyrelsen i Jämtlands län över en framställning från Jönsson meddelade riksförsäkringsverket bl. a. att frågan om hans eventuella rätt till skadestånd föll utanför verkets område.

Jönsson anförde inte besvär över riksförsäkringsverkets beslut år 1964 om livränta för framtiden efter den av försäkringsrådet tidigare bestämda invaliditetsgraden, och han har inte heller senare gjort gällande, att skadesviterna har undergått försämring. Väsentligen avgörande vid livräntans bestämmande var det förhållandet, att Jönssons höggradiga invaliditet ansågs endast i ringa mån hänförlig till olycksfallet. Inget har framkommit, som ändrar förutsättningarna för bedömningen härvidlag.

Beträffande regleringen av Carlssons ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen är de huvudsakliga omständigheterna följande.

Enligt anmälan från Stockholms stads gatukontor år 1950 hade Carlsson, som är född år 1910, under svetsningsarbete fallit ca två meter från en ställning. Han sjukskrevs ungefär två veckor för en stukning av högra mellanfoten och var därefter enligt läkarintyg återställd i februari 1950 utan något men av skadan. Därefter förekom inget i ärendet förrän Carlsson i en hänvändelse till försäkringsrådet år 1961 meddelade, att av honom förd talan mot en läkare för feldiagnostisering hade ogillats, och hemställde, att hans ersättningsrätt skulle tas upp genom rådets försorg. Av honom åberopade handlingar visade att han hade en höftsjukdom. Efter hörande av läkare förklarade riksförsäkringsverket, att höftsjukdomen inte kunde anses vara orsakad av olycksfallet år 1950. Verkets beslut fastställdes av försäkringsrådet genom utslag 17 april 1962, och försäkringsdomstolen fann genom dom 16 september 1963 icke skäl föreligga till ändring i försäkringsrådets utslag. Domstolen hade hört ortopediskt sakkunnig, som hade gått igenom sjukjournalerna samt aktmaterial i det av Carlsson förda målet mot en läkare. Den sakkunnige förklarade, att den väsentliga invaliditeten, stelhet i vänstra höftleden, enligt hans uppfattning härrörde från en sjuklig process och sålunda inte var olycksfallsbetingad samt att vissa s. k. degenerativa processer i ländryggen inte orsakats av olycksfallet. Såvitt framgick av handlingarna hade Carlsson efter friskskrivning i februari 1950 inte haft nedsatt arbetsförmåga eller sökt läkare förrän i juli 1952, då han hade fått smärtor i vänstra benet. Dessa besvär uppfattades till en början såsom ischias men befanns efter ett recidiv år 1953 bero på en septisk inflammation i vänstra höftleden.

Försäkringsdomstolens avgörande av Carlssons ersättningsfråga grundades på ett omfattande utredningsmaterial. I motionen har inte anförts något, som talar för att utredningen varit i något hänseende ofullständig.

Motionärerna har menat, att bedömningarna av de båda fallen »har gjorts utifrån den äldre inställningen i olycksfallsfrågor». Förmodligen har han haft i tankarna en år 1967 beslutad ändring i 7 § lagen om yrkesskadeförsäkring. Enligt den nya lydelsen skall ersättningsberättigande orsakssamband mellan ett olycksfall och en hälsorubbning anses föreligga om inte betydligt starkare skäl talar däremot. Utgången i de båda aktuella fallen torde emellertid ha blivit densamma även om denna föreskrift hade kunnat tillämpas.

I motionen uppges, att Jönsson, sedan han så småningom hade fått viss ersättning från riks-försäkringen, fick papperen i målet tillbaka efter 12 år och, efter ansökan om rättelse, upplysning att de var för gamla. Uppgiften syftar förmodligen på något som förekommit i en skadeståndsförhandling. Att försäkringsrådets utslag år 1962 i Carlssons ersättningsärende kom först 12 år efter olycksfallet berodde på att den då aktuella frågan hade väckts först år 1961.

Under hänvisning till vad sålunda anförts finner riks-försäkringsverket sig inte kunna tillstyrka beslut av riksdagen om särskilda ersättningar från verket.

Utskottet. Enligt utskottets mening utgör vad i motionen anförts inte anledning för riksdagen att fatta beslut av innebörd att i förevarande fall skulle utgå ersättning efter andra grunder än som tillämpas av försäkringsmyndigheterna.

Under hänvisning till det anförda och riks-försäkringsverkets yttrande hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionen II: 349 såvitt nu är i fråga.

Stockholm den 13 maj 1969

På statsutskottets vägnar:

BIRGER ANDERSSON

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Birger Andersson (s), Fritz Persson (s), Rikard Svensson (s), Axel Andersson (fp), Virgin (m), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (m), Bengtson (cp), Herbert Larsson (s), Nyman (fp), Jonsson (s), fru Elvy Olsson (cp) och herr Lindblad (fp) samt

från a n d r a kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Almgren (s), Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Nordstrandh (m), Nilsson i Tvärålund (cp), Antonsson (cp), fru Holmberg (s), herrar Blomkvist (s), Jönsson i Arlöf (s), Gustavsson i Ängelholm (s), Lothigius (m) och Eriksson i Arvika (fp).